

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 425/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Adriánom Cupákom, Dr. Goldbergera 249/1, Svidník, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 183/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 183/2017 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Csp 183/2017 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **460,89 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Uznesením č. k. I. ÚS 425/2021-11 z 26. októbra 2021 ústavný súd prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 1. októbra 2021, ktorou sa domáha

vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti a obsahu pripojeného súdneho spisu okresného súdu vyplývajú nasledujúce podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

2.1. Napadnuté konanie sa začalo 2. augusta 2017 doručením žaloby s'ťažovateľky okresnému súdu, ktorou sa proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), domáhala zaplataenia pohľadávky v sume 254,95 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia a určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve o revolvingovom úvere z 29. júla 2014 uzavretej medzi stranami sporu.

2.2. Uznesením z 21. augusta 2017 okresný súd podľa § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) vyzval žalovanú na vyjadrenie sa k žalobe s'ťažovateľky. Vyjadrenie žalovanej bolo okresnému súdu doručené 7. septembra 2017.

2.3. Okresný súd následne vyzval uznesením z 11. septembra 2017 podľa § 167 ods. 3 CSP s'ťažovateľku na podanie repliky k vyjadreniu žalovanej zo 4. septembra 2017.

2.4. Okresný súd 30. júla 2021 stanovil termín pojednávania na 19. október 2021.

2.5. Okresnému súdu bolo 4. októbra 2021 doručené vyjadrenie s'ťažovateľky, ktoré súčasne obsahovalo aj návrh na zmenu žaloby.

2.6. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 19. októbra 2021, vyhlásil okresný súd rozsudok vo veci samej č. k. 13 Csp 183/2017-116, ktorým žalovanej uložil povinnosť zaplatiť s'ťažovateľke sumu 254,95 eur spolu s príslušenstvom (prvý výrok), určil, že zmluvná podmienka namietaná s'ťažovateľkou je neprijateľná (druhý výrok), v prevyšujúcej časti žalobu s'ťažovateľky zamietol (tretí výrok) a rozhodol o nároku na náhradu trov konania (štvrtý a piaty výrok).

II.

Argumentácia s'ťažovateľky

3. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podala s'ťažovateľka ústavnú s'ťažnosť, v ktorej namieta neprimeranú a ústavne neakceptovateľnú dĺžku napadnutého konania trvajúceho viac ako štyri roky. Podľa názoru s'ťažovateľky nie je vec po faktickej ani právnej stránke zložitá, pričom zdôrazňuje, že po začatí napadnutého konania okresný súd okrem doručenia vyjadrenia žalovanej k žalobe s'ťažovateľky zo 4. septembra 2017 nevykonal iný kvalifikovaný úkon. Z dôvodu nečinnosti okresného súdu sa s'ťažovateľka obrátila so s'ťažnosťou na priet'ahy v konaní na predsedu okresného súdu, ktorý v odpovedi z 2. augusta 2021 ospravedlňoval dĺžku namietaného konania vysokým počtom pridelených vecí, práceneschopnosťou konajúceho sudcu a tiež mimoriadnou situáciou spojenou s pandémiou ochorenia COVID-19.

4. Týmto postupom okresného súdu dochádza podľa s'ťažovateľky k porušeniu jej práv označených v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu, preto sa domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu

konat' bez zbytočných priet'ahov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 4 000 eur a náhradu trov konania vzniknutých pred ústavným súdom.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika s'ťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu

5. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej s'ťažnosti č. k. 1 SprO/1287/2021 z 26. novembra 2021 odkázal vo vzťahu k vecnej stránke ústavnej s'ťažnosti na pripojené vyjadrenie zákonného sudcu [REDAKOVANÉ] z 25. novembra 2021.

5.1. Konajúci sudca uviedol, že ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľky považuje za nedôvodnú, a to z dôvodu nečinnosti a vágneho postupu jej právneho zástupcu, ktorý v rozpore s § 167 ods. 3 CSP nereagoval na výzvu súdu a v stanovenej lehote nezaslal súdu repliku k rozsiahlemu vyjadreniu žalovanej. Až následne písomným podaním z 3. októbra 2021 (dva mesiace po nariadení termínu pojednávania stanoveného na 19. október 2021) právny zástupca s'ťažovateľky doplnil argumentáciu a navrhol rozšíriť dôvody žaloby. Zákonný sudca poukázal na skutočnosť, že podľa vykonanej lustrácie s'ťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalobkyne v ďalších 10 samostatných sporových konaniach vedených okresným súdom, preto je jej tvrdenie o neskúsenosti so súdnou mocou zavádzajúce a nepravdivé. Zdôraznil, že vo veci sa uskutočnilo 19. októbra 2021 pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok vo veci samej, pričom v súčasnosti prebieha jeho expedovanie stranám sporu. Priebeh namietaného konania bol poznačený taktiež celospoločenskou situáciou spojenou s pandémiou ochorenia COVID-19. Konajúci sudca taktiež podotkol, že s'ťažovateľka sa o stav konania aktívne nezaujímalala a okrem s'ťažnosti na priet'ahy v konaní adresovanej predsedovi súdu nevyužila žiadne prostriedky na jeho urýchlenie. Rovnako s'ťažovateľka žiadnym spôsobom neodôvodnila sumu požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia, pričom ústavná s'ťažnosť sa podľa názoru sudcu javí ako účelová s cieľom dosiahnutia zisku. Zákonný sudca preto navrhol ústavnej s'ťažnosti v celom rozsahu nevyhovieť, pričom v prípade vyslovenia porušenia označených práv s'ťažovateľky navrhol nepriznať jej primerané finančné zadost'učinenie a rovnako ani náhradu trov konania.

III.2. Replika s'ťažovateľky

6. S'ťažovateľka právo podať repliku k vyjadreniu okresného súdu, ktoré jej bolo spolu s výzvou ústavného súdu účinne doručené 6. decembra 2021, nevyužila.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

7. Predmetnom posúdenia ústavného súdu bol v danom prípade postup okresného súdu v napadnutom konaní z hľadiska existencie a príčin vzniku zbytočných priet'ahov, a teda či jeho postupom došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny (a tiež jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok ESLP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií preto ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

11. Pokiaľ ide o prvé kritérium, t. j. právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o uplatnenej pohľadávke z titulu bezdôvodného obohatenia a o určení neprijateľnosti namietaných zmluvných podmienok obsiahnutých v spotrebiteľskej zmluve. Predmetná agenda spadá pod bežnú a pravidelnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, preto dĺžka namietaného konania nie je závislá od právnej či skutkovej náročnosti prerokovanej veci.

12. Ďalším ústavným súdom posudzovaným kritériom je správanie sťažovateľky v napadnutom konaní. V danom prípade ústavný súd pri skúmaní obsahu spisu okresného súdu nezistil také správanie sťažovateľky ako strany sporu, ktoré by bolo možné hodnotiť ako faktor prispievajúci k celkovej dĺžke napadnutého konania. Pokiaľ zákonný sudca vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti poukazoval na pasivitu sťažovateľky, ktorá žiadnym spôsobom nereagovala na výzvu okresného súdu a nevyjadrila sa k podaniu žalovanej zo 4. septembra 2017, v dôsledku čoho okresný súd uprednostnil pri vybavovaní vecí „aktívnych“ účastníkov, ústavný súd uvádza, že reagovať na vyjadrenie žalovanej strany replikou je právom žalobcu a nie jeho povinnosťou, čo vyplýva tak z gramatického výkladu § 167 ods. 3 CSP (porovnaj dikciu „umožní mu“), ako aj z celkového charakteru tohto procesného inštitútu. Ak sťažovateľka nepovažovala za potrebné vyjadriť sa k podaniu žalovanej, nemožno ju za to sankcionovať. Využitie procesných prostriedkov je totiž výlučne vecou strany sporu a súd limituje len v tom, že musí vyčkať na uplynutie lehoty na vykonanie úkonu (obdobne III. ÚS 519/2021). Na druhej strane však ústavný súd po oboznámení sa s obsahom vyžiadaného spisového materiálu nemohol prehliadnuť, že sťažovateľka napokon

repliku okresnému súdu zaslala, a to len krátko pred nariadeným termínom pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 19. októbra 2021, pričom v ňom súčasne žiadala pripustiť zmenu žaloby. S uvedeným návrhom na zmenu žaloby sa však okresný súd vysporiadal na predmetnom pojednávaní, teda uvedený návrh sťažovateľky osobitným spôsobom napadnuté konanie nepredĺžil.

13. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní ako tretie kritérium pre posúdenie vzniku zbytočných prietáhov. Po preskúmaní obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom dosahujúcim ústavnoprávnu intenzitu, ktoré boli spôsobené absolútnou nečinnosťou okresného súdu.

14. Z prehľadu úkonov zhrnutých v bode 2 tohto nálezu je zrejmé, že okresný súd v počiatočnej fáze konania realizoval len nevyhnutné úkony spojené s podaním žaloby sťažovateľky v zmysle § 167 CSP a následne ostal v konaní absolútne nečinný. Prvé pojednávanie vo veci pritom nariadil so značným časovým odstupom, a to po viac ako 4 rokoch od podania žaloby, čo s ohľadom na konštatovanú skutkovú a právnu nenáročnosť danej veci nie je z ústavného hľadiska akceptovateľné.

15. Napriek tomu, že priebeh napadnutého konania bol v rokoch 2020 a 2021 nepochybne poznačený aj objektívnou skutočnosťou spojenou s pandemickou situáciou spôsobenou ochorením COVID-19 a naň nadväzujúcimi zákonnými obmedzeniami vydanými v záujme zamedzenia šírenia tohto ochorenia, čo vzal ústavný súd pri rozhodovaní do úvahy, ako už bolo zmienené, napadnuté konanie sa začalo v auguste 2017, teda dávno pred vypuknutím pandémie a i počas nej prevažovali obdobia, v ktorých okresnému súdu nič nebránilo v tom, aby v jednoduchom spore sťažovateľky nariadil pojednávanie a rozhodol.

16. S ohľadom na už zmienenú absolútnu nečinnosť okresného súdu preto ústavný súd uzatvára, že okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná. Je zrejmé, že procesný postup okresného súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky, a preto nie je zlučiteľný s jej základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právom na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote.

17. Po zohľadnení dĺžky napadnutého konania a komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu (predmetu konania, správania sťažovateľky a postupu okresného súdu) tak ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prietahy, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu).

V.

Primerané zadost'učinenie a príkaz konať vo veci

18. Vzhľadom na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, pretože proti rozsudku okresného súdu č.k. 13 Csp 183/2017-116 z 19. októbra 2021 podala sťažovateľka podľa zistenia ústavného súdu odvolanie, ústavný súd prikázal v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy okresnému súdu v napadnutom konaní konať

bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu) a vec po vykonaní všetkých úkonov podľa § 373 až § 375 CSP bezodkladne predložiť na rozhodnutie odvolaciemu súdu (§ 377 CSP).

19. Ústavný súd v danom prípade pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie sumy 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy (bod 3 výroku tohto nálezu).

20. Ústavný súd súčasne v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad sumu priznanú ústavným súdom, t. j. nad sumu 500 eur (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,89 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

22. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania a výpočte odmeny za právne služby ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3, § 13a ods. 1, § 16 ods. 3 vyhlášky).

23. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) á 181,17 eur a režijný paušál 2 krát á 10,87 eur. Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 76,82 eur, pretože právny zástupca sťažovateľky je platcom DPH.

24. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP), a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 12. januára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu